تأثیر تحریم‌های اقتصادی و ارتباطات سیاسی بر درآمدها و شکاف مالیاتی: آزمون تئوری اقتصاد سیاسی

امید علی پارسا[1]
مهرداد مهرکام[2]
فاطمه حصنی مقدم[3]

چکیده

دولت‌ها همواره در زمان‌ها و مکان‌های گوناگون باید در خصوص برآورده‌کردن نیازها و خواسته‌های اساسی، همچون ایجاد شغل، برقراری امنیت داخلی و ملی، تثبیت قیمت‌ها و غیره در برابر عموم مردم پاسخ‌گو باشند. دولت به عنوان یکی از ذی‌نفعان کلیدی شرکت‌ها، برای تشخیص میزان مالیات، بر اظهارنامه‌های مالیاتی که توسط مؤدیان مالیاتی تنظیم و تسلیم می‌گردد، تکیه می‌کند. به‌رغم تکیه دولت بر اظهارنامه‌های مؤدیان، مالیات ابراز شده با مالیات تعیینی در بیش‌تر موارد یکسان نمی‌باشد. داده‌های پژوهش با استفاده از نمونه‌ای شامل ۱۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ با روش داده‌های ترکیبی و مدل رگرسیون چند متغیره تحلیل شدند. نتایج پژوهش نشان داد که تحریم‌های اقتصادی باعث افزایش شکاف مالیاتی و کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شوند. همچنین ارتباطات سیاسی نیز باعث افزایش شکاف مالیاتی و کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شوند. در شرایط تحریم اقتصادی، شرکت‌ها رو به اقتصاد پنهان و اقتصاد زیرزمینی می‌آورند تا از این طریق بتوانند از پرداخت مالیات فرار کرده و وجوه نقد را در شرکت نگه دارند.

واژه‌های کلیدی: تحریم‌های اقتصادی، ارتباطات سیاسی، درآمدها و شکاف مالیاتی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۱۷، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۷

۱. دانش آموخته دکترای تخصصی اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران، parsa_omid_ali@yahoo.com
۲. دانش آموخته دکترای تخصصی مدیریت، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران، Mehrkam88@gmail.com
۳. دانش آموخته دکترای تخصصی حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات تهران، ایران (نویسنده مسئول)، moghadamnafas5@gmail.com

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

۱- مقدمه

براساس نظریه اقتصاد سیاسی، واحدهای تجاری، کانون کنش‌های متقابل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی میان گروه‌های مختلف هستند. بر پایه نظریه یاد شده، اطلاعات حسابداری برای حمایت از گروه‌های صاحب نفوذ در حوزه‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی تهیه می‌شوند؛ اطلاعاتی که صاحبان قدرت می‌توانند به کمك آنها برای منافع شخصی اقدام کنند (Abeysekera, 2003). مطالعات مختلف نشان داده است که ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌توانند رفتار مدیران، حسابرسان و سرمایه‌گذاران را نسبت به گزارشگری مالی تحت تأثیر قرار دهند (Arabi et. al, 1397; Rezaei, 1396; Moinuddin et. al, 2014; Nikomaram et. al, 2013). یکی از مصادیق بارز کنش‌های سیاسی و اقتصادی کلان در سال‌های اخیر، تشدید تحریم‌های اقتصادی علیه ایران است. تحریم اقتصادی[1] به معنای توقف عمدی یا تهدید به توقف روابط معمول تجاری یا مالی از سوی یك دولت است. از سال ۲۰۰۸ در پی اختلاف‌های هسته‌ای بین ایران و آمریکا و برخی کشورهای اروپایی، تحریم‌های اقتصادی بین‌المللی علیه ایران شدت بیشتری یافت؛ به طوری که از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ ، شورای امنیت سازمان ملل، شش قطعنامه تنبیهی علیه ایران صادر کرد. در پی این قطعنامه‌ها، روابط اقتصادی آمریکا و کشورهای اروپایی با ایران بسیار محدود شد و از لحاظ اقتصادی، شرکت‌های فعال در ایران تحت فشار زیادی قرار گرفتند که شاخص‌های اقتصادی در ایران طی دوره مذکور گویای این موضوع است. طبق آمار رسمی، نرخ دلار از ۹۶۷۰ ریال در سال ۱۳۸۷ به ۴۰۷۶۰ ریال در سال ۱۳۹۳ و در سال ۱۳۹۷ نیز به ۱۴۲۰۰۰ ریال نیز افزایش پیدا کرد، میزان صادرات نفت خام از ۲/۳ میلیون بشکه در روز به ۱/۵ میلیون بشکه در روز کاهش یافت و درصد بیکاری از ۱۰٪ به ۱۲/۶٪ رسید (Arabi et al , 2018).

دولت‌ها همواره در زمان‌ها و مکان‌های گوناگون باید در خصوص برآورده‌کردن نیازها و خواسته‌های اساسی، همچون ایجاد شغل، برقراری امنیت داخلی و ملی، تثبیت قیمت‌ها و غیره در برابر عموم مردم پاسخ‌گو باشند. بدیهی است برای دست‌یابی به این اهداف، برخورداری از منابع مالی کافی ضروری است. مالیات به عنوان اصلی‌ترین ابزار کسب درآمد می‌تواند دولت‌ها را در جهت نیل به اهداف پیش‌گفته یاری رساند. از این‌رو، به دلیل نقش خاص مالیات و تأثیر بدیهی آن بر جوامع و دولت‌ها، موضوع مالیات، قوانین و سازوکارهای مربوط به آن در کانون توجه صاحب‌نظران اقتصادی، مالیه عمومی، سیاستمداران و حتی عموم مردم قرار گرفته است (Ghaderi et al, 2018). در اغلب کشورها و به ویژه کشورهای توسعه‌یافته، مالیات عمده‌ترین منبع مالی دولت است و برای تأمین مخارج دولت از اهمیت زیادی برخوردار است، اما در کشورهای در حال توسعه به دلیل وجود ساختار تورمی و رکودی و کارآ نبودن نظام مالیاتی، درآمدهای مالیاتی درصد ناچیزی از تولید ناخالص

1. Economic Sanctions

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

این کشورها را شکل می‌دهد. ایران نیز به عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه، به دلیل شفاف‌نبودن و ناتوانی نظام مالیاتی در شناسایی صحیح درآمد بنگاه‌ها و افراد، عموماً میزان مالیات تشخیصی ناچیز بوده و اغلب با میزان مالیات واقعی تفاوت قابل توجه دارد (Ebrahimi et al, 2017). در این راستا، دولت به عنوان یکی از ذی‌نفعان کلیدی شرکت‌ها، برای تشخیص میزان مالیات، بر اظهارنامه‌های مالیاتی که توسط مؤدیان مالیاتی تنظیم و تسلیم می‌گردد، تکیه می‌کند. به‌رغم تکیه دولت بر اظهارنامه‌های مؤدیان، مالیات ابراز شده با مالیات تعیینی در بیش‌تر موارد یکسان نمی‌باشد که اصطلاحاً به آن «شکاف مالیاتی[1]» گفته می‌شود (Didar et al, 2014).

۲- مروری به مبانی نظری و پیشینه پژوهش

بسیاری از شرکت‌های فعال در بورس به واردات و صادرات متکی هستند و نخستین تأثیر تحریم‌های گسترده اقتصادی علیه ایران، تأمین مواد اولیه با نرخ بالاتر و افزایش هزینه‌های شرکت و در نتیجه کاهش شدید سودآوری این شرکت‌ها می‌شود (Arabi et al, 2017). لذا انتظار می‌رود در دوره تحریم‌های اقتصادی و یا شرایط بحرانی؛ شرکت‌ها به دنبال اقداماتی باشند تا با استفاده از خلاءهای قانونی از جمله سیستم حسابداری تعهدی و دستکاری سود؛ سود خود را کمتر از واقع نشان داده و از این طریق مالیات کمتری پرداخت کنند یا پرداخت آن را به تعویق بیاندازند تا بتوانند جریان‌های نقد خروجی شرکت را کاهش دهند که این مسأله باعث کاهش کیفیت سود و کاهش محتوای اطلاعاتی آن می‌شود به عبارتی در شرایط بحران مالی و تحریم‌های اقتصادی، کیفیت سود و محتوای اطلاعاتی آن کاهش می‌یابد (Bandarian et al, 2016).

از سویی دیگر یکی از روش‌های کاهش تقلب و ارائه گزارش‌های غیرواقع بینانه توسط مدیریت، افزایش خصوصیات کیفی اطلاعات مالی می باشد. به عبارت دیگر، هدف از گزارشگری مالی ارائه اطلاعات مفید به استفاده‌کنندگان است. اطلاعاتی برای استفاده‌کنندگان مفید است که از خصوصیات کیفی برخوردار باشند. خصوصیات کیفی اصلی مرتبط با محتوای اطلاعات، «مربوط بودن» و «قابل اتکا بودن» است. اطلاعاتی قابل اتکاست که عاری از اشتباه و تمایلات جانبدارانه بااهمیت باشد و به طور صادقانه معرف آن چیزی باشد که مدعی بیان آن است یا به گونه‌ای معقول انتظار می‌رود بیان کند که در این شرایط اطلاعات مالی دارای محتوای اطلاعاتی است. با توجه به شرایط تحریم و وجود فشارهای اقتصادی و احتمال دستکاری اطلاعات و اقلام به منظور جلوگیری از خروج وجه نقد؛ انتظار می‌رود محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی در این دوره کاهش پیدا کند (Talaneh and Kazemi, 2016). به عبارت دیگر تحریم‌ها موجب کاهش درآمدهای مالیاتی است که

1. Tax Gap

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

به عنوان یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های اقتصادی محسوب می‌شود و نقش مهمی در رشد و توسعه پایدار، تأمین عدالت اجتماعی از طریق توزیع مجدد درآمد، ثروت و تخصیص بهینه منابع دارد (Ghaderi et al , 2019). نقش نظام‌های مالیاتی در هر کشوری در تأمین درآمدها از محل منابع مالیاتی بر هیچ کس پوشیده نیست. در بعد اجتماعی، هدف اصلی وضع مالیات، کاهش فاصله تأمین طبقاتی و توزیع مجدد درآمدهاست. به دلیل نقش خاص مالیات و تأثیر آن، موضوع مالیات، قوانین و ساز و کارهای مربوط به آن، از دیر باز مورد توجه صاحب نظران اقتصاد، مالیه عمومی، سیاسیون، تشکل‌ها و حتی عموم مردم بوده است (Hasani Alghar and Sheri , 2017).

شکاف مالیاتی از دو بخش عمده فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی تشکیل شده است. فرار مالیاتی، نوعی تخلف از قانون است. وقتی مؤدی مالیاتی از گزارش درست درباره درآمدهای حاصل از کار یا سرمایه خود که مشمول پرداخت مالیات می‌شود، امتناع کند، عمل غیررسمی انجام می‌دهد که او را از چشم مقامات دولتی و مالیاتی کشور دور نگه می‌دارد. اجتناب از مالیات، از خلأهای قانونی در قانون مالیات ها نشئت می‌گیرد (Rego, 2003). استفاده از روش‌های برنامه‌ریزی مالیاتی که به طور قانونی پرداخت مالیات بر درآمد شرکت‌ها را کاهش می‌دهد، اجتناب از پرداخت مالیات تعریف می‌شود. اجتناب از پرداخت مالیات به طور کلی کاهش آشکار مالیات تعریف شده است (Hanlon and Slomerd , 2009). فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات به طور متداول به ابزارهای صرفه‌جویی مالیات گفته می‌شود که منابع را از دولت به سهامداران انتقال می‌دهد و ارزش بعد از مالیات شرکت را افزایش می‌دهد (Desay and Darmopala , 2006).

از طرف دیگر شرکت‌ها تمایل زیادی به برقراری ارتباط نزدیک با دولت و سیاست‌مداران دارند. زیرا، این روابط منافع زیادی نظیر امتیاز دسترسی آسانتر به بازارهای داخلی و بین المللی، تخفیف‌های مالیاتی، دسترسی به اعتبارات و یارانه‌های دولتی در پی دارد (Mehdifard and Royaei, 2015). نظریه اقتصاد سیاسی بیان می‌کند شرکت‌های با روابط سیاسی، قدرت سیاسی و اقتصادی ممتازی نسبت به سایر شرکت‌ها دارند. این شرکت‌ها با استفاده از قدرت اقتصادی و زد و بندهای سیاسی، می‌توانند در طرح‌ها و پروژه‌های مالیات‌کاه سرمایه‌گذاری کرده و مالیات خود را مدیریت کنند و با ایجاد شکاف مالیاتی، جریان وجه نقد خود را افزایش دهند. همچنین با توجه به فرضیه سیاسی ،کیم و ژانگ (۲۰۱۶) معتقدند شرکت‌های دارای روابط سیاسی قوی، به دلیل پایین بودن هزینه‌های مورد انتظار عدم رعایت قوانین و مقررات مالیاتی، دارا بودن مزیت اطلاعاتی در خصوص قوانین مالیاتی و اجرایی سیاست‌های مالیاتی متهورانه‌تری دارند. از این رو، احتمال اینکه شرکت‌های مزبور مالیات ابرازی خود را به درستی ارائه نکنند، بیش‌تر است و انتظار می‌رود شکاف مالیاتی در این گونه شرکت‌ها بیشتر باشد (Ghaderi et al, 2019).

ژانگ و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهشی به بررسی تأثیر رکود اقتصادی بر مدیریت سود با تأکید بر نقش

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

ارتباطات سیاسی پرداختند. این پژوهش که با استفاده از اطلاعات ۱۴۲۴۱ شرکت چینی طی بازه زمانی ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۴ انجام شده بود نشان داد که رکود اقتصادی باعث افزایش مدیریت سود و در نتیجه افزایش اجتناب مالیاتی می‌شود. همچنین در شرکت‌هایی که روابط سیاسی قوی‌تری دارند در شرایط رکود اقتصادی با استفاده از رانت‌های موجود سعی در کاهش پرداخت مالیات و به تعویق انداختن آن می‌کنند (Jang et al, 2019).

پاپاس و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی رابطه بین ارتباطات سیاسی و سیاست مالیاتی جسورانه پرداختند. دوره زمانی تحقیق آنها سال‌های بین ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۹ بود. نتایج تحقیق آنها نشان داد که ارتباطات سیاسی اثر معناداری بر سیاست مالیاتی جسورانه دارد و شرکت‌های با ارتباط سیاسی بالاتر از سیاست‌های مالیاتی جسورانه‌تری استفاده می‌نمایند و میزان اجتناب مالیاتی بالاتری دارند (Pappas et al, 2017).

کیم و ژانگ (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی رابطه بین ارتباطات سیاسی و سیاست های مالیاتی با استفاده از اطلاعات ۱۰۷۴ شرکت طی بازه زمانی ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۳ پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که شرکت‌های دارای ارتباط سیاسی در مقایسه با سایر شرکت‌ها، سیاست‌های مالیاتی متهورانه‌تری دارند (Kim and Jang, 2016).

قادری و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی رابطه بین هزینه‌های سیاسی و شکاف مالیاتی : شواهدی تجربی از بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. در این پژوهش، رابطه بین هزینه های سیاسی و شکاف مالیاتی با رویکرد الگوسازی معادلات ساختاری در بورس اوراق بهادار تهران مورد مطالعه قرار گرفته است. بدین منظور، اطلاعات مورد نیاز برای یک دوره هشت ساله بر اساس صورت‌های مالی حسابرسی شده طی سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۳ جمع آوری گردید. پس از اطمینان یافتن از برازش قابل قبول الگوهای اندازه‌گیری و ساختاری پژوهش، یافته‌ها نشان داد، رابطه معنی‌داری بین هزینه‌های سیاسی و شکاف مالیاتی وجود ندارد. از این رو، شواهدی تجربی در خصوص فرضیه سیاسی و ارتباط آن با شکاف مالیاتی در بورس اوراق بهادار تهران یافت نشد.

عربی و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی در فرایند تشدید تحریم‌های اقتصادی بر ایران پرداختند ساختارهای اقتصادی و سیاسی در کنار فشارهای بازار سرمایه می‌تواند رفتار مدیران، حسابرسان و سرمایه گذاران را نسبت به گزارشگری مالی تحت تأثیر قرار دهند (Arabi et al, 2018). یکی از مصادیق بارز کنش‌های سیاسی و اقتصادی کلان در سال‌های اخیر، تشدید تحریم‌های اقتصادی بر ایران است. شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران نیز، ناگزیر تحت تأثیر فشارهای تشدید تحریم‌های اقتصادی علیه ایران قرار گرفته‌اند. هدف این مقاله، تعیین اثر تشدید تحریم‌های اقتصادی بر محتوای اطلاعاتی ارقام صورت‌های مالی است. داده‌های پژوهش با استفاده از نمونه‌ای شامل ۱۶۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی سالهای ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۴ به روش داده‌های ترکیبی و مدل رگرسیون چند متغیره تحلیل شدند. نتایج نشان داد محتوای اطلاعاتی ارقام صورت‌های مالی طی دوره تشدید تحریم‌های اقتصادی کاهش

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

یافتـه است. همچنین، کاهش محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی در شرکتهای زیان‌ده و با مدیریت سود بالا طی دوره تشدید تحریم‌های اقتصادی بیش از سایر شرکت‌ها بوده است.

ابراهیمی و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی تعیین اثر مالکیت دولتی و ارتباطات سیاسی بر کیفیت گزارشگری مالی و اجتناب مالیاتی شرکت‌ها با استفاده از اطلاعات مالی ۱۰۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ پرداختند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مالکیت دولتی و ارتباطات سیاسی اثر منفی و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد و زمانی که درصد مالکیت دولت و یا ارتباطات سیاسی در شرکت‌ها افزایش می‌یابد، کیفیت گزارشگری شرکت‌ها کاهش می‌یابد، همچنین نتایج نشان داد که مالکیت دولتی اثر معناداری بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها ندارد، اما ارتباطات سیاسی اثر مثبت و معناداری بر اجتناب مالیاتی دارد (Ebrahimi et al, 2017).

مانگور کردستانی (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی اثر تعدیل‌گر تولید ناخالص در ارتباط بین تحریم بردرآمدهای مالیاتی در ایران پرداختند. به دنبال تحریم‌های بسیاری که به ویژه در چند سال اخیر بر اقتصاد ایران تحمیل شده است، همواره پاسخ به این سؤال که تحریم‌ها چه تأثیری بر متغیرهای اقتصادی به ویژه تولید ناخالص داخلی و درآمدهای مالیاتی می‌تواند داشته باشد، از اهمیت خاصی برخوردار بوده است. در همین راستا این مقاله به بررسی اثر تعدیلگر تولید ناخالص داخلی در ارتباط بین تحریم بر درآمدهای مالیاتی در ایران طی سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۵ با استفاده از داده‌های فصلی پرداخت. پژوهش حاضر با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی برای تحلیل ارتباط بین متغیرها استفاده شد و برای بررسی تأثیر تحریم‌ها بر درآمد مالیاتی در ایران، داده‌های تحریم به صورت مجازی وارد مدل شد. همچنین در این پژوهش از تولید ناخالص داخلی در این دوره به عنوان متغیر تعدیل‌گر اثر تحریم بر درآمد وارداتی استفاده شد. در نهایت نتیجه‌گیری شد تحریم‌ها دارای اثر مثبت و معنی‌دار بر درآمد مالیاتی هستند؛ یعنی با افزایش تحریم‌ها درآمد مالیاتی در دوره مورد بررسی افزایش داشته است. همچنین تولید ناخالص داخلی دارای اثر مثبت و معنی دار بر درآمد مالیاتی می باشد (Mangor kordestani, 2017).

ایزدخواستی و عرب مازار (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی تحلیل اثرات سیاست‌های مالی و مالیاتی کارآمد بر سرمایه گذاری خصوصی در ایران با تأکید بر مالیات بر درآمد شرکت‌ها و بی‌انضباطی مالی دولت پرداختند. بر اساس دیدگاه‌های اقتصادی، سیاست‌های مالی و مالیاتی، اثرات متفاوتی بر سرمایه‌گذاری خصوصی دارند. این پژوهش، به تحلیل اثرات سیاستهای مالی و مالیاتی کارآمد بر سرمایه گذاری خصوصی در ایران با استفاده از توابع عکس‌العمل آنی، تجزیه واریانس و تحلیل هم انباشتگی جوهانسن در دوره (۲۰۱۴-۱۹۸۷) می پردازد. نتایج حاصل از توابع عکس العملی تحریک بیانگر این است که وقوع یک شوک مثبت در متغیرهای مالی و مالیاتی در

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

ابتدای دوره باعث افزایش و در ادامه باعث کاهش نسبت سرمایه گذاری خصوصی به تولید ناخالص داخلی می‌شود. همچنین، نتایج حاصل از تحلیل هم انباشتگی جوهانسن بیانگر ارتباط منفی بین متغیرهای مالی و مالیاتی و نسبت سرمایه گذاری خصوصی به تولید ناخالص داخلی در بلندمدت است (Izadkhasti and arab mazar ,2016).

صادقی و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی تأثیر سیاست‌های مالیاتی بر توسعه بازارهای مالی پرداختند. برای کشورهای در حال توسعه‌ای مانند ایران ابزارهای سیاست مالی به ویژه مالیات بر قدرت رقابت بازارهای مـالی کشور و عملکرد نهادهای بانکی و غیربانکی در این بازارها تأثیرگذار است. از این رو، چگونگی ترکیب توانمند بازار مالی و سیاست مالیاتی در جهت رشد اقتصادی کشور بحث‌های فراوانی را برانگیخته است. تئوری‌ها از یک سو بیـان می‌کنند که هر افزایشی در مالیات، منجر به کاهش وجوه سرمایه‌گذاری می‌شود و بـه طور عکس بر بازارهـای مـالی تأثیر می‌گذارد و از سوی دیگر بیان می‌کنند که مالیات، نوسانات بازار را کم کرده و از بحران‌های مالی جلوگیری می‌کند. در این پژوهش تأثیر مالیات بـر بـازار مـالی ایـران، طـی دوره ۲۰۱۵-۲۰۱۱ و بـا اسـتفاده از آزمـون کرانـه‌هـا و مدل خودرگرسیونی با وقفه توزیعی(ARDL) مورد مطالعه قرار می‌گیرد. نتایج نشان می‌دهنـد اخـذ مالیـات توسـط دولت اثر مثبت بر بازار مالی دارد. این امر حاکی از آن است که در سال‌های اخیـر بـا توجـه بـه پیشـرفت‌هایی کـه در سیستم مالیاتی کشور به وقوع پیوسته، نقش آن در توسعه هرچه بیشتر بازار مالی برجسته‌تر شده است (Sadeghi et al, 2014).

با عنایت به مبانی نظری و پیشینه پژوهش های مرتبط ، چهار فرضیه به شرح زیر تدوین شد :

فرضیه اول : تحریم های اقتصادی بر درآمدهای مالیاتی تأثیر معناداری دارد .

فرضیه دوم : تحریم های اقتصادی بر شکاف مالیاتی تأثیر معناداری دارد .

فرضیه سوم : ارتباطات سیاسی بر درآمدهای مالیاتی تأثیر معناداری دارد .

فرضیه چهارم : ارتباطات سیاسی بر شکاف مالیاتی تأثیر معناداری دارد .

۳- روش‌شناسی پژوهش

هدف از انجام تحقیق، شناخت و پیش‌بینی یک پدیده در یک جامعه آماری است. برای کسب شناخت از آن پدیده، نمونه‌هایی از آن جامعه انتخاب می‌شود و تجزیه و تحلیل‌ها بر روی نمونه منتخب انجام شده و سپس، نتایج بدست آمده به کل جامعه آماری تعمیم داده می‌شود. جامعه آماری تحقیق حاضر، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۲۰۱۲ تا پایان سال ۲۰۱۸ به مدت ۷ سال بوده است که در طی این دوره عضویت خود را در بورس اوراق بهادار حفظ کرده‌اند. برای دستیابی به نتایج قابل اتکا، شرکت‌هایی که پس از سال ۲۰۱۱ وارد بورس شده یا در طی دوره تحقیق از بورس خارج شده‌اند در جامعه آماری قرار نخواهند گرفت. افزون بر این،

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

جامعه آماری با استفاده از شرایط زیر تعدیل می شود:

۱. شرکت‌های مورد نظر در دوره زمانی پژوهش و در تمامی سال‌های مورد بررسی در بورس اوراق بهادار حضور داشته باشند،

۲. توقف معاملات آنها بیشتر از سه ماه نباشد.

۳. داده‌های مورد نیاز تحقیق در قلمرو زمانی یادشده موجود باشد.

۴. جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بیمه، واسطه‌گری و هلدینگ نباشد.

۵. دوره مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه هر سال بوده، طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته‌اند.

۶. متغیرهای مدل در آنها قابل محاسبه بوده باشد.

پس از اعمال این محدودیت‌ها، ۱۲۰ شرکت، همه شرایط حضور در جامعه آماری را داشته‌اند. تمام ۱۲۰ شرکت برای آزمون فرضیه‌ها انتخاب شده و از نمونه‌گیری دیگری استفاده نشده است. نحوه انتخاب تعداد شرکت‌های جامعه آماری در جدول (۱) زیر نشان داده شده است.

جدول (۱)- نحوه انتخاب تعداد شرکت‌های جامعه آماری

شـــــــرح	تعداد	تعداد
تعداد شرکت‌های موجود در بورس تهران تا پایان سال ۱۳۹۶ .		۷۲۰
تعداد شرکت‌هایی که طی قلمرو زمانی پژوهش وارد بورس شده اند.	۱۳۴	
تعداد شرکت‌هایی که سال مالی آنها طی دوره مالی ۱۲/۲۹ ختم نمی‌شود.	۱۳۰	
تعداد شرکت‌هایی که به فعالیت واسطه گری و سرمایه گذاری اشتغال دارند .	۱۲۰	
تعداد شرکت‌هایی که اطلاعات آنها برای محاسبه متغیرها ناقص یا در دسترس نبوده اند.	۲۱۶	
جـمـــــع		۶۰۰
تعداد شرکت‌های جامعه آماری		۱۲۰

منبع : یافته‌های محقق

۴- تعاریف مفهومی متغیرهای پژوهش

۴-۱- تحریم‌های اقتصادی

تحریم‌های اقتصادی عبارتند از دستکاری در روابط و همکاری‌های اقتصادی به منظور تأمین اهداف سیاسی. در

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

واقع تحریم اقتصادی یك ابزار سیاست خارجی است که این امکان را فراهم می‌آورد که کشور یا کشورهایی مقاصد سیاسی خود را نسبت به کشور هدف به هنگام بروز اختلاف اعمال کنند.

تحریم‌های اقتصادی از جهت هدف، دو نوع هستند : اول، تحریم اقتصادی به منظور بی‌ثبات کردن رژیم سیاسی کشور هدف است که در واقع برگرفته از تضاد در منافع استراتژیك کشور تحریم کننده و کشور هدف می‌باشد. این نوع تحریم برای تغییر رژیم کشور هدف است.

دوم، تحریم اقتصادی برای تغییر رفتار سیاسی یا اقتصادی کشور هدف صورت می‌گیرد. این نوع تحریم به مراتب ملایم تر از نوع اول است.

زمانی که کشورها به دنبال تغییر رژیم یك کشور هستند، تحریم نوع اول اعمال می‌شود با این هدف که لطمه‌ای سنگین به منافع کشور هدف وارد آید. در واقع در این نوع تحریم، عملاً تحریم اقتصادی جایگزین جنگ و گزینه ماقبل جنگ تلقی می شود.

تحریم‌های اقتصادی نیزعمدتاً از دو طریق اعمال می‌شود. تحریم تجاری و تحریم مالی.

تحریم تجاری که با محدود کردن یا قطع کردن انواع روابط وارداتی و صادراتی همراه می شود. در تحریم مالی محدودیت و تضییقات و فشارهایی بر روابط مالی کشور هدف اعمال می‌شود. یعنی سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و معاملات مالی کشور تحت فشار قرار می‌گیرد.

تقسیم‌بندی دیگری می توان از جهت منشاء تحریم نیز در نظر داشت: اول تحریم یك جانبه، در این نوع کشور فرستنده تحریم براساس تصمیم یك طرفه خود تحریم را اعمال می‌کند.

دوم تحریم چند جانبه که از سوی چند کشور علیه کشور هدف صورت می‌گیرد. سوم تحریم سازمان ملل است که بوسیله شورای امنیت اعمال می‌شود.

۴-۲- ارتباطات سیاسی[1]

شرکت‌ها تمایل زیادی به برقراری ارتباط نزدیك با دولت و سیاستمداران دارند. زیرا این روابط منافع زیادی نظیر امتیاز دسترسی به بازار، تخفیف‌های مالیاتی، دسترسی آسانتر به اعتبارات و تأمین مالی، یارانه‌های دولتی در پی دارد، در عوض شرکت‌های دارای روابط سیاسی ممکن است منافع به دست آمده ناشی از این روابط را با سیاستمداران تسهیم نمایند. این نوع بافت اقتصادی در سطح یك جامعه، اقتصاد مبتنی بر «رابطه» نامیده می‌شود. در نظام‌های اقتصادی مبتنی بر روابط، ارتباط سیاسی یك منبع مهم ارزش برای شرکت‌های دارای این روابط است (Lee, and Wang, 2017).

1. Political Connections

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

۴-۳- درآمدها و شکاف مالیاتی

شکاف مالیاتی عبارت است از تفاوت بین مالیات وصول شده و آن‌چه طبق قانون باید وصول شود. شکاف مالیاتی از دو بخش عمده فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی تشکیل شده است. فرار مالیاتی زمانی رخ می‌دهد که مؤدی از گزارش درآمد مشمول مالیات مربوط به کار یا سرمایه خود خودداری می‌کند، دست به یک اقدام غیرقانونی می‌زند که وی را در معرض برخورد قانونی از جانب مراجع مالیاتی قرار می‌دهد. در مقابل، اجتناب مالیاتی در چارچوب قوانین مالیاتی انجام می‌شود و مؤدی دلیلی برای نگرانی بابت کشف احتمالی اقدامات خویش ندارد (Didar et al, 2014).

۵- الگوهای پژوهش و اندازه‌گیری متغیرها

مدل اول فرمول شماره ۱ مربوط به فرضیه‌های اول و سوم

$$TG_{it} = \beta_0 + \beta_1 Esi_{it} + \beta_2 Polcon_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 leve_{i.t} + \beta_5 CFO_{i.t} + \beta_6 ROA_{i.t} + \beta_7 Growth_{it} + \beta_8 LOSS_{it} + \varepsilon$$

مدل دوم فرمول شماره ۲ مربوط به فرضیه‌های دوم و چهارم

$$TAXREV_{it} = \beta_0 + \beta_1 Esi_{it} + \beta_2 Polcon_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 leve_{i.t} + \beta_5 CFO_{i.t} + \beta_6 ROA_{i.t} + \beta_7 Growth_{it} + \beta_8 LOSS_{it} + \varepsilon$$

متغیرها در هر تحقیقی به چند دسته وابسته، مستقل، تعدیلی و کنترلی تقسیم می‌شوند و در طول تحقیق ارتباط بین این متغیرها بررسی و آزمون می‌شود (Azar and Momeni , 2018). متغیر مستقل این تحقیق رکود اقتصادی و متغیر وابسته تحقیق نیز مدیریت سود و شکاف مالیاتی می‌باشد. متغیر تعدیلی پژوهش حاضر نیز ارتباطات سیاسی بوده و علاوه بر این در این تحقیق از متغیرهای کنترلی اندازه شرکت،اهرم مالی، بازده دارایی، زیان ده بودن شرکت و جریان نقد عملیاتی نیز استفاده خواهد شد. کلیه اطلاعات مربوط به متغیرها از صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران استخراج خواهد شد.

۵-۱- متغیرهای وابسته

۵-۱-۱- شکاف مالیاتی (TG)

اولین متغیر وابسته در این پژوهش شکاف مالیاتی است. این متغیر از اختلاف بین مالیات ابرازی (اظهارشده) و مالیات تعیینی (تشخیصی، قطعی یا نظر نهایی شورای عالی مالیاتی) به دست می آید. اولویت در انتخاب مالیات

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

تعیینی، مالیات قطعی است و در مواردی که مالیات هنوز قطعی نشده باشد، از مالیات تشخیصی استفاده می شود. به منظور تعدیل این متغیر برای کلیه شرکت‌ها با ویژگی های مختلف، نسبت شکاف مالیاتی از رابطه زیر بدست می‌آید (Jiang et al , 2019 , Didar et al ,2014 , Ghaderi et al , 2018) :

رابطه (۱)

$$TG_{it} = \frac{\text{مالیات ابرازی} - \text{مالیات (قطعی) تعیینی}}{\text{مالیات ابرازی}}$$

همچنین دوره پژوهش از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ در نظر گرفته شده است به این دلیل که رسیدگی به دفاتر واحدهای تجاری توسط سازمان امورمالیاتی با تأخیر حداقل یک ساله انجام می‌گردد، لذا برگ تشخیص اکثر واحدهای تجاری تا یک سال بعد پایان سال مالی و در بهترین حالت برای سال ۲۰۱۷ در سال ۲۰۱۸ صادر می‌شود ، به همین دلیل، داده‌های مربوط به شکاف مالیاتی(مالیات تشخیصی یا قطعی) حداکثر تا دو سال بعد از سال ۲۰۱۹ مورد بررسی قرار گرفته و در محاسبات لحاظ گردیده است (Ghaderi et al 2019).

۵-۱-۲- درآمدهای مالیاتی ($TaxRev$)

مجموع مالیات‌های دریافت شده توسط دولت شامل مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم که از وبگاه بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی کشور قابل استخراج است. درآمدهای مالیاتی به عنوان مهمترین منبع درآمدی دولتی در زمان تحریم‌ها و عامل مؤثر بر عملکرد شرکت‌های وابسته به دولت، به شدت تحت تأثیر تشدید تحریم‌های اقتصادی است و هم می‌تواند کیفیت سود و هم محتوای اطلاعاتی آنها را تحت تأثیر قرار دهد.

۵-۲- متغیرهای مستقل

۵-۲-۱- تحریم اقتصادی (ESI)

برای اندازه‌گیری تحریم‌های اقتصادی، از معیار قطعنامه‌های صادر شده از سوی شورای امنیت سازمان ملل بهره گرفته شد. شش قطعنامه طی دوره زمانی ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ صادر شد و توافق هسته‌ای ایران با کشورهای گروه ۵+۱ نیز در سال ۲۰۱۵ صورت گرفت؛ بنابراین، فشار تشدید تحریم‌ها تا پایان سال ۱۳۹۳ در نظر گرفته شد و دوره زمانی پژوهش به دو دوره تشدید تحریم‌ها (۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴) و دوره برداشته شدن تحریم‌ها یا پسا برجام (۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷) در نظر گرفته شده است.

۵-۲-۲- ارتباطات سیاسی (POLCON)

جهت اندازه‌گیری ارتباطات سیاسی از چند مطالعه خارجی و دو مطالعه داخلی استفاده شده است[1]. بدین صورت که درصد مالکیت مستقیم یا نهادی دولت به عنوان نماینده متغیر ارتباطات سیاسی از طریق دولت در نظر گرفته

1. (Arifur Khan et al, 2016); (Lin et al, 2015), (Fan et al, 2008); (Fan & Wang, 2006), (Jinga et al, 2019), (Ebrahimi et al, 2018) and (Rahnaye Roudposhti and Mohseni, 2018)

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

شده است. در صورتی که درصد مالکیت مستقیم یا غیر مستقیم دولت و نهادهای دولتی در شرکتی بیش از ۲۰٪ باشد (سرمایه گذاری نفوذپذیر)، مقدار این متغیر برابر یک و در غیر این صورت، صفر در نظر گرفته می شود.

۵-۳- متغیرهای کنترلی

۵-۳-۱- اندازه شرکت (Size)

اندازه شرکت متغیری است که میزان در دسترس بودن اطلاعات را نشان می دهد . به بیان دیگر اطلاعات شرکت‌های بزرگ بیش از شرکت های کوچك در دسترس همگان قرار دارد. این موضوع سبب کاهش مسئله عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت های بزرگ می شود و نوع مدیریت سود توسط مدیران را تحت تأثیر قرار می دهد. از آنجا که سرمایه گذاران و تحلیل گران، شرکت های بزرگتر را با دقت بیشتری بازبینی می کنند و کمتر به مدیریت سود می‌پردازند، بنابراین مدیران چنین شرکت‌هایی، تمایل بیشتری برای انتشار اطلاعات دارند و انتظار می‌رود شکاف مالیاتی در آنها کمتر باشد (Sergey et al ،2009). به پیروی از پژوهش دیدار و همکاران،(۲۰۱۴) و مرادی و همکاران (۲۰۱۷) این متغیر از طریق لگاریتم جمع کل دارایی‌های شرکت و از رابطه (۵) به شرح زیر استفاده شده است.

$$SIZE_{it} = LOG(ASSETS_{it})$$ رابطه (۲)

۵-۳-۲- اهرم مالی (Lever)

این متغیر نشان می‌دهد چه بخشی از دارایی ها از محل بدهی ها و حقوق صاحبان سهام تأمین مالی شده است. ساختار بدهی شرکت می تواند یك عامل مؤثر در مدیریت سود تلقی شود. در نتیجه انتظار می رود شرکت هایی که حجم بالایی از دارایی های خود را از محل بدهی تأمین کرده اند، اطلاعات حسابداری با کیفیتی را گزارش نکنند، تا منابع شرکت را هرچه بیشتر حفظ کرده و در آینده از میزان بدهی های خود بکاهند و در نتیجه میزان شکاف مالیاتی در آنها بیشتر شود. در این پژوهش از نسبت بدهی‌ها به دارایی‌ها برای محاسبه اهرم مالی استفاده شده است (Didar et al , 2014):

$$LEVE_{it} = \frac{DEBT_{it}}{ASSETS_{it}}$$ رابطه (۳)

$debt$: کل بدهی و $Assets$: کل دارایی می‌باشد.

۵-۳-۳- سودآوری (ROA)

بازده دارایی‌ها نسبتی است که این امکان را فراهم می‌آورد تا دریابیم که منابع شرکت با چه میزان کارایی مصرفی‌اند

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

و مدیریت تا چه حد توانسته از منابع محدود به شکل بهینه استفاده کند. به پیروی از هونگ و همکاران (۲۰۱۷) این نسبت از تقسیم سود خالص بر کل دارایی ها بدست می‌آید:

$$ROA_{it} = \frac{Earning_{it}}{ASSETS_{it}}$$ رابطه (۴)

$Earning$: سود خالص و $Assets$: کل دارایی می‌باشد.

۵-۳-۴- نسبت جریان نقد عملیاتی (CFO)

هر چه جریان نقد عملیاتی ایجاد شده در شرکت بیشتر باشد، توان پرداخت‌های نقدی از جمله مالیات بیشتر خواهد بود. لذا، در این تحقیق از این متغیر به عنوان متغیر کنترلی استفاده می‌شود. این متغیر از طریق نسبت جریان نقد عملیاتی (مستخرج از صورت گردش وجه نقد) به جمع کل دارایی‌های شرکت بدست می‌آید (Jiang et al , 2019).

$$CFO_{it} = \frac{CFO_{it}}{ASSETS_{it}}$$ رابطه (۵)

CFO: جریان نقد عملیاتی

$Assets$: کل دارایی می‌باشد.

۵-۳-۵- رشد فروش (Growth)

همانند پژوهش‌های (Albring et al, 2013) و (Jiang et al, 2019)، رشد شرکت از تفاوت فروش سال جاری و سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل اندازه‌گیری شده است.

$$Growth = \frac{\text{فروش سال قبل} - \text{فروش سال جاری}}{\text{فروش سال قبل}}$$ رابطه (۶)

۵-۳-۶- زیان شرکت (LOSS)

میزان زیان شرکت بوده که از صورت سود و زیان قابل استخراج است. اگر شرکت زیان ده باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر را اختیار می‌کند.متغیرهای استفاده شده در تحقیق و علامت اختصاری آن‌ها در جدول شماره (۲) نشان داده شده است.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

جدول (۲) - متغیرهای به کار رفته در تحقیق و علائم اختصاری آن‌ها

ردیف	علامت	متغیرهای تحقیق	نوع آن
۱	ESI	تحریم های اقتصادی	متغیر مستقل
۲	POLCON	ارتباطات سیاسی	متغیر وابسته
۳	TG	شکاف مالیاتی	متغیر وابسته
۴	TAXREV	درآمدهای مالیاتی	متغیر تعدیلی
۵	SIZE	اندازه شرکت	متغیر کنترلی
۶	ROA	بازده دارایی	متغیر کنترلی
۷	LEVE	اهرم مالی	متغیر کنترلی
۸	LOSS	زیان شرکت	متغیر کنترلی
۹	CFO	نسبت جریان نقد عملیاتی	متغیر کنترلی
۱۰	Growth	رشد فروش	متغیر کنترلی

منبع : یافته‌های محقق

۶- یافته‌های پژوهش

آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش به شرح جدول زیرمی باشد:

جدول(۳)- آماره‌های توصیفی پژوهش

	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی
شکاف مالیاتی	۰/۰۹	۰/۱۱	۰/۱۸	۰/۰۰۰	۰/۲۱	۰/۲۷
اهرم مالی	۰/۶۴	۰/۵۹	۰/۷۳	۰/۰۸	۰/۲۹	۰/۲۶
جریان نقد عملیاتی	۰/۴۷	۰/۴۰	۰/۶۰	-۰/۱۰	۰/۱۲	-۰/۴۵
اندازه شرکت	۵/۹۵	۵/۸۸	۷/۹۱	٤/٤٦	۰/۷۷	۰/۷۹
بازده دارایی	۰/۲۵	۰/۲۱	۱/۸۵	-۰/۳۳	۰/۱۷	۰/۲۸
درآمدهای مالیاتی	۴۵۰۰۰	۶۹۰۰۰	۱۱۰۰۰۰	۵۴۰۰۰	۰/۳۲	۰/۳۶
رشد فروش	۰/۴۱	۰/۳۵	۰/۶۰	-۰/۲۰	۰/۱۷	۰/۲۳
مشاهدات	۸٤۰	۸٤۰	۸٤۰	۸٤۰	۸٤۰	۸٤۰

منبع : یافته‌های محقق

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

جدول(۴) - آماره های توصیفی متغیرهای کیفی پژوهش

متغیرهای کیفی	فراوانی کد۱	فراوانی کد ۰	درصد فراوانی کد۱	درصد فراوانی کد ۰
ارتباط سیاسی	۲۹۰	۵۵۰	۰/۳۵	۰/۶۵
تحریم های اقتصادی	۴۸۰	۳۶۰	۰/۵۷	۰/۴۳
زیان شرکت	۱۸۸	۶۵۲	۰/۲۲	۰/۷۸

منبع : یافته‌های محقق

میانگین شکاف مالیاتی شرکت‌های مورد بررسی طی سال‌های مورد آزمون ۰/۲۴ است که نشان می‌دهد نسبت تفاوت مالیات قطعی شده و ابرازی در شرکت‌های نمونه ۰/۲۴ بوده است که حاکی از وجود شکاف مالیاتی در بین شرکت‌های نمونه است. در طول سال‌های مورد نظر در این پژوهش به طور میانگین درآمدهای مالیاتی کشور ۴۵ هزار میلیارد تومان بوده و حداکثر درآمد مالیاتی نیز ۱۱۰ هزار میلیارد ریال بوده که مربوط به سال ۲۰۱۸ می‌باشد. همچنین اهرم مالی شرکت‌های نمونه نیز ۰/۴۷ و میانگین جریان نقد عملیاتی ۰/۴۷ بوده است. نزدیک بودن میانگین و میانه متغیرهای پژوهش حاکی از نرمال بودن این متغیرها دارد. علاوه بر این متغیرهایی که به دو مقدار صفر و یک محدود می‌شوند آمار توصیفی آنها به صورت میانگین و میانه و ... کارایی نداشته و مفهومی را بیان نمی‌کند. این متغیرها باید از نظر تعداد فراوانی و درصد فراوانی بررسی شوند. لذا فراوانی شرکت‌هایی که دارای ارتباطات سیاسی بوده‌اند از مجموع ۸۴۰ مشاهده، ۲۹۰ مشاهده آن با درصد فراوانی ۰/۳۵ بوده که نشان می‌دهد حدوداً ۰/۳۵ از شرکت‌های نمونه دارای ارتباطات سیاسی از طریق اخذ وام‌های بلندمدت یا نسبت مالکیت عمده و قابل نفوذ بیشتر از ۲۰ ٪ هستند و شرکت‌هایی که یا فاقد ارتباطات سیاسی بوده و یا ارتباطات سیاسی در آنها ضعیف است و عدد صفر را اختیار کرده‌اند از مجموع ۸۴۰ مشاهده ، تعداد ۵۵۰ مشاهده بوده که درصد فراوانی آن ها نیز ۰/۶۵ بوده است. همچنین فراوانی شرایط تحریم اقتصادی از مجموع ۸۴۰ مشاهده؛ تعداد ۴۸۰ مشاهده بوده که به آنها کد ۱ اختصاص داده شد و درصد فراوانی آن‌ها نیز حدوداً ۰/۵۷ می‌باشد. در سایر سال‌های شرکت‌ها که در شرایط بعد از تحریم اقتصادی بوده اند که دارای فراوانی ۳۶۰ با درصد فراوانی ۰/۴۳ می‌باشند. همچنین فراوانی شرکت‌هایی که در یک سال زیان خالص گزارش کرده‌اند از مجموع ۸۴۰ مشاهده؛ تعداد ۱۸۸ مشاهده بوده که به آنها کد ۱ اختصاص داده شد و درصد فراوانی آن‌ها نیز حدودا ۰/۲۲ می‌باشد. سایر شرکت‌ها که دارای سود خالص بوده‌اند نیز دارای فراوانی ۶۵۲ با درصد فراوانی ۰/۲۲ می‌باشند.

۶-۱- آزمون پایایی متغیرهای پژوهش

وجود متغیرهای ناپایا در مدل سبب می‌شود تا آزمون‌های تی استیودنت و فیشر از اعتبار لازم برخوردار نباشند و کمیت‌های بحرانی ارائه شده توسط توزیع‌های مذکور، مقادیر صحیحی برای انجام آزمون‌های آماری نباشند. با

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

توجه به جدول ۲، نتایج آزمون پایایی متغیرها نشان می‌دهد که سطح خطای تمامی متغیرها کمتر از ۵٪ درصد بوده و متغیرهای پژوهش پایا می‌باشند؛ در نتیجه، استفاده از متغیرها در برآورد مدل‌های پژوهش، منجر به رگرسیون کاذب نمی‌شود. همچنین از آنجایی که متغیر ارتباطات سیاسی، زیان شرکت و تحریم اقتصادی به دو مقدار صفر و یک محدود می شود دارای خاصیت پایایی می‌باشد.

جدول (۵)- نتایج آزمون پایایی متغیرها

متغیرها	لوین، لین و چو		ایم پسران و شین		فیشر دیکی فولر		فیشر، فلیپس پرو	
	آماره	p.v	آماره	p.v	آماره	p.v	آماره	p.v
شکاف مالیاتی	-۱۶/۵	۰/۰۰	-۳۵/۸	۰/۰۰	۱۳۶/۵	۰/۰۰	۲۵۴	۰/۰۰
اهرم مالی	-۷/۸۱	۰/۰۰	-۴۵/۹	۰/۰۰	۳۱۰/۴	۰/۰۰	۱۵۴	۰/۰۰
جریان نقد عملیاتی	-۵/۳	۰/۰۰	-۶۶/۹	۰/۰۰	۱۴۵/۵	۰/۰۰	۱۵۳	۰/۰۰
اندازه شرکت	-۲۵/۶	۰/۰۰	-۸۸/۷	۰/۰۰	۱۲۴	۰/۰۰	۱۵۹	۰/۰۰
بازده دارایی	-۵۰/۵	۰/۰۰	-۱۲۰/۵	۰/۰۰	۱۶۳	۰/۰۰	۲۲۵	۰/۰۰
درآمدهای مالیاتی	-۳۶/۱۲	۰/۰۰	-۹۹/۱	۰/۰۰	۹۸	۰/۰۰	۲۴۶	۰/۰۰
رشد فروش	-۸۵/۷	۰/۰۰	-۲۵/۵	۰/۰۰	۱۰۴/۰	۰/۰۰	۴۲۱	۰/۰۰

منبع: محاسبات محقق

۶-۲- تخمین مدل به وسیله داده‌های ترکیبی

برای انتخاب بین روش های داده های تابلویی و داده های تلفیقی، از آزمون چاو استفاده شد. در آزمون چاو، فرضیه H۰ یکسان بودن عرض از مبدأها (داده های تلفیقی) در مقابل فرضیه مخالف H۱، ناهمسانی عرض از مبدأها (روش داده های تابلویی) قرار می گیرد. اگر سطح خطای آزمون چاو از ۵٪ کوچکتر باشد، مدل داده‌های تابلویی پذیرفته می‌شود و در غیر این صورت و مناسب بودن داده‌های تحقیق از روش داده‌های تلفیق شده یا یکپارچه شده برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌شود. نتایج آزمون چاو در جدول شماره (۴) ارائه شده است.

جدول (۶)- نتایج آزمون F لیمر یا چاو (همسانی عرض از مبدأهای مقاطع)

آزمون چاو	آماره F	سطح خطا	نتیجه آزمون	نوع روش
H۰: یکسانی عرض از مبدأ های مقاطع	۳/۶۲	۰/۰۰	H۰ رد می شود	داده‌های تابلویی
H۰: یکسانی عرض از مبدأ های مقاطع	۲/۹۵	۰/۰۰	H۰ رد می شود	داده‌های تابلویی

منبع : محاسبات محقق

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

همان طور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود، آماره F در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار است (سطح خطا کوچکتر از ۵٪)، بنابراین، آزمون چاو، مشابه بودن عرض از مبدأ در تمام دوره‌ها را به طور قوی رد کرده است. از این رو، در این آزمون روش اثرات ثابت پذیرفته می‌شود. در مرحله بعد، روش اثرات ثابت در مقابل روش اثرات تصادفی آزمون می‌شود. برای این کار از آزمون هاسمن استفاده شده است. اگر آمار محاسباتی در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار باشد، فرضیه اثرات تصادفی رد می‌شود و مدل اثرات ثابت پذیرفته می‌شود و در غیر این صورت روش اثرات تصادفی به عنوان روش تخمین مدل پذیرفته می‌شود. به منظور بررسی انتخاب روش برآورد، نتایج آزمون هاسمن در جدول (۵) ارائه شده است:

جدول (۷)- نتایج آزمون هاسمن

آزمون هاسمن	کای اسکوئر	سطح خطا	نتیجه آزمون	نوع روش
وجود ارتباط بین متغیر مستقل و خطای تخمین	۱۴/۵۷	۰/۰۲	H۰ رد می شود	اثرات ثابت
وجود ارتباط بین متغیر مستقل و خطای تخمین	۱۲/۰۴	۰/۰۳	H۰ رد می شود	اثرات ثابت

منبع : محاسبات محقق

با توجه به اینکه آماره محاسباتی آزمون هاسمن برای مدل تحقیق در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار شده است (کمتر از ۵٪)، بنابراین، فرض یک این آزمون مبنی بر وجود رابطه بین اثرات فردی و متغیرهای توضیحی پذیرفته شده است؛ از این رو، برای برآورد مدل‌های تحقیق از روش اثرات ثابت استفاده خواهد شد.

۶-۳- آزمون ناهمسانی واریانس

یکی از پیش فرض‌های رگرسیون عدم وجود ناهمسانی واریانس باقیمانده مدل می‌باشد. با توجه به تأثیر مهم ناهمسانی واریانس بر برآورد، انحراف معیار و استنباط آماری، لازم است تا قبل از پرداختن به هرگونه تخمین وجود و یا عدم وجود ناهمسانی واریانس تحقق یابد. برای همسانی واریانس باقیمانده مدل از آزمون‌های بروش-پاگان گادفری، آزمون آرچ، آزمون گلجسر و آزمون وایت استفاده شد که نتایج آزمون‌ها نشان دهنده عدم همسانی واریانس بوده و به عبارتی باقی مانده‌های حاصل از تخمین مدل تحقیق، دارای واریانس ثابت نبوده است. لذا برای تخمین مدل های تحقیق از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (EGLS) به جای حداقل مربعات معمولی (OLS) استفاده می‌شود.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

جدول (۸)- نتایج آزمون همسانی واریانس باقیمانده‌های مدل رگرسیون

		آزمون بروش پاگان	آزمون ارچ	آزمون وایت	نتیجه	روش تخمین
مدل اول	آماره F	۴/۲۲	۲۰۹/۷	۳/۶۰	ناهمسانی واریانس	EGLS
	p.v	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰		
مدل دوم	آماره F	۳/۸۵	۲۱۰/۶۵	۲/۸۵		
	p.v	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰		

منبع : محاسبات محقق

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها برای آزمون فرضیه های پژوهش در جدول (۹) نشان داده شده است:

جدول (۹)- نتایج آزمون مدل اول تحقیق در سطح داده های ترکیبی به روش EGLS

$$TG_{it} = \beta_0 + \beta_1 Esi_{it} + \beta_2 Polcon_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 leve_{i.t} + \beta_5 CFO_{i.t} + \beta_6 ROA_{i.t} + \beta_7 Growth_{it} + \beta_8 LOSS_{it} + \varepsilon$$

شـرح	متغیر	ضریب	تی استیودنت	سطح خطا	VIF
عرض از مبدأ		۲/۱۱	۴/۴۵	۰/۰۰	
Esi	تحریم اقتصادی	۰/۱۰	۲/۵۵	۰/۰۰	۱/۰۱
$Polcon$	ارتباطات سیاسی	۰/۰۸	۲/۰۷	۰/۰۴	۱/۰۳
$SIZE$	اندازه شرکت	۰/۰۱	۳/۱۱	۰/۰۰	۱/۱۸
$leve$	اهرم مالی	۰/۰۸	۱/۹۹	۰/۰۴	۱/۰۲
CFO	جریان نقد عملیاتی	-۰/۰۸	-۲/۲۹	۰/۰۲	۱/۰۲
ROA	بازده دارایی	-۰/۱۱	۵/۱۶	۰/۰۰	۱/۰۵
$Growt$	رشد شرکت	۰/۰۸	۳/۲۵	۰/۰۰	۱/۰۱
$LOSS$	زیان شرکت	۰/۱۹	۲/۸۵	۰/۰۰	۱/۰۲
ضریب تعیین تعدیل شده			۰/۴۸		
آماره رگرسیون	(سطح خطا)		۱۰۵/۵۵	(۰/۰۰۰)	
دوربین واتسن			۱/۹۶		

منبع : محاسبات محقق

همان‌گونه که مشاهـده می‌شود، معنی داری آماره فیشر (۱۰۷/۵۵) در سطح ۵٪ حاکی از معنی داری کلی مدل برآورد شده است. بنابراین، مدل تحقیق در کل معنی دار بوده و متغیر های مستقل و کنترلی توانایی توضیح متغیر وابسته را دارند. علاوه بر این ضریب تعیین تعدیل شده (R۲) ۰/۴۸ است. این عدد نشان می‌دهد که تقریباً

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

۰/۴۸ از تغییرات متغیر وابسته را می‌توان به متغیرهای مستقل و کنترلی نسبت داد و ۰/۵۲ دیگر ناشی از سایر عوامل بوده که از دسترس محقق خارج می‌باشد. هر چه مقدار این شاخص بزرگتر باشد پراکندگی نقاط حول خط رگرسیون بیشتر خواهد بود. مقدار آماره دوربین واتسون (۱/۹۶) حاکی از عدم وجود مشکل خودهمبستگی سریالی مرتبه اول در اجزای اخلال مدل برآورد شده است، لذا نتایج مدل برآورد شده کاذب نیست و تخمین مدل قابل اتکاست (نرمال آن باید بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد). مقدار شاخص عامل تورم واریانس (VIF) نیز نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل مدل اول با هم مشکل همخطی شدید ندارند. زمانی که مقدار آماره VIF کمتر از ۵ (در برخی دیگر از منابع عدد ۱۰ نیز ذکر شده است) باشد، شواهدی از وجود همخطی چندگانه بین متغیرهای مستقل مدل وجود ندارد .

فرضیه اول: «تحریم های اقتصادی بر شکاف مالیاتی تأثیر معناداری دارد»

با توجه بـه نتایج آمـار t مربـوط بـه متغیر مستقل تحریم های اقتصادی (Esi) و سطح معناداری آن (p.v) به ترتیب ۲/۵۵ و ۰/۰۰ بوده و ضریب آن نیز ۰/۱۰ می‌باشد. به عبارتی با ۰/۰۱ افزایش در میزان تحریم‌های اقتصادی، شکاف مالیاتی شرکت به میزان ۰/۱۰ افزایش می‌یابد. با توجه به این‌که سطح خطای در نظر گرفته شده برای این پژوهش ۰/۰۵ بوده است، بنابراین متغیر تحریم های اقتصادی تأثیر معناداری بر شکاف مالیاتی داشته و این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تأیید قرار می‌گیرد.

فرضیه دوم: «ارتباطات سیاسی بر شکاف مالیاتی تأثیر معناداری دارد»

با توجه بـه نتایج آمـاره‌ی t مربـوط بـه متغیر مستقل ارتباطات سیاسی ($Polcon$) و سطح معناداری آن (p.v) به ترتیب ۲/۰۷ و ۰/۰۴ بوده و ضریب آن نیز ۰/۰۸ می‌باشد. به عبارتی با ۰/۰۱ افزایش در ارتباطات سیاسی، شکاف مالیاتی شرکت به میزان ۰/۰۸ افزایش می‌یابد. با توجه به این‌که سطح خطای در نظر گرفته شده برای این پژوهش ۰/۰۵ بوده است، بنابراین متغیر ارتباطات سیاسی تأثیر معناداری بر شکاف مالیاتی داشته و فرضیه دوم نیز در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تأیید قرار می‌گیرد. با توجه به ضریب مثبت متغیر ارتباطات سیاسی، حاکی از این مسأله است که ارتباطات سیاسی باعث افزایش شکاف مالیاتی می‌شود.

تخمین مدل دوم:

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها برای آزمون فرضیه های پژوهش در جدول (۱۰) نشان داده شده است:

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

جدول (۱۰)- نتایج آزمون مدل دوم تحقیق در سطح داده های ترکیبی به روش EGLS

$$Taxrev_{it} = \beta_0 + \beta_1 Esi_{it} + \beta_2 Polcon_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 leve_{i.t} + \beta_5 CFO_{i.t} + \beta_6 ROA_{i.t} + \beta_7 Growth_{it} + \beta_8 LOSS_{it} + \varepsilon$$

شـرح	متغیر	ضریب	تی استیودنت	سطح خطا	VIF
عرض از مبدأ		۲/۳۶	۳/۰۱	۰/۰۰	
Esi	تحریم اقتصادی	-۰/۱۵	-۲/۶۳	۰/۰۰	۱/۰۱
$Polcon$	ارتباطات سیاسی	-۰/۰۷	-۲/۰۴	۰/۰۴	۱/۰۳
$SIZE$	اندازه شرکت	۰/۰۳	۳/۲۵	۰/۰۰	۱/۱۸
$leve$	اهرم مالی	-۰/۰۵	۱/۹۷	۰/۰۴	۱/۰۲
CFO	جریان نقد عملیاتی	-۰/۰۶	-۲/۳۳	۰/۰۲	۱/۰۲
ROA	بازده دارایی	۰/۰۸	۴/۱۱	۰/۰۰	۱/۰۵
$Growt$	رشد شرکت	۰/۰۷	۲/۸۵	۰/۰۰	۱/۰۱
$LOSS$	زیان شرکت	-۰/۱۰	۲/۱۳	۰/۰۳	۱/۰۲
ضریب تعیین تعدیل شده			۰/۴۱		
آماره رگرسیون (سطح خطا)			۱۲۵/۳۳ (۰/۰۰۰)		
دوربین واتسن			۲/۱۰		

منبع : محاسبات محقق

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، معنی داری آماره فیشر (۱۲۵/۳۳) در سطح ۵٪ حاکی از معنی داری کلی مدل برآورد شده است. بنابراین، مدل تحقیق در کل معنی دار بوده و متغیرهای مستقل و کنترلی توانایی توضیح متغیر وابسته را دارند. علاوه بر این ضریب تعیین تعدیل شده (R۲) ۰/۴۱ است. این عدد نشان می‌دهد که تقریباً ۰/۴۱ از تغییرات متغیر وابسته را می‌توان به متغیرهای مستقل و کنترلی نسبت داد و ۰/۵۹ دیگر ناشی از سایر عوامل بوده که از دسترس محقق خارج می باشد. هر چه مقدار این شاخص بزرگتر باشد، پراکندگی نقاط حول خط رگرسیون بیشتر خواهد بود. مقدار آماره دوربین واتسون (۲/۱۰) حاکی از عدم وجود مشکل خودهمبستگی سریالی مرتبه اول در اجزای اخلال مدل برآورد شده است، لذا نتایج مدل برآورد شده کاذب نیست و تخمین مدل قابل اتکاست (نرمال آن باید بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد). مقدار شاخص عامل تورم واریانس (VIF) نیز نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل مدل اول با هم مشکل همخطی شدید ندارند. زمانی که مقدار آماره VIF کمتر از ۵ (در برخی دیگر از منابع عدد ۱۰ نیز ذکر شده است) باشد، شواهدی از وجود همخطی چندگانه بین متغیرهای مستقل مدل وجود ندارد .

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

فرضیه سوم: « تحریم های اقتصادی بر درآمدهای مالیاتی تأثیر معناداری دارد »

با توجه بـه نتایج آمـار t مربـوط بـه متغیر مستقل تحریم های اقتصادی (Esi) و سطح معناداری آن (p.v) به ترتیب ۲/۶۳- و ۰/۰۰۰ بوده و ضریب آن نیز ۰/۱۵- می‌باشد. به عبارتی با ۰/۰۱ افزایش در میزان تحریم های اقتصادی ، درآمدهای مالیاتی به میزان ۰/۱۵ کاهش می‌یابد. با توجه به این‌که سطح خطای در نظر گرفته شده برای این پژوهش ۰/۰۵ بوده است، بنابراین متغیر تحریم های اقتصادی تأثیر معناداری بر درآمدهای مالیاتی داشته و این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تأیید قرار می‌گیرد.

فرضیه‌ی چهارم: « ارتباطات سیاسی بر درآمدهای مالیاتی تأثیر معناداری دارد «

با توجه بـه نتایج آمـاره t مربـوط بـه متغیر مستقل ارتباطات سیاسی ($Polcon$) و سطح معناداری آن (p.v) به ترتیب ۲/۰۴- و ۰/۰۴ بوده و ضریب آن نیز ۰/۰۷- می‌باشد. به عبارتی با ۰/۰۱ افزایش در ارتباطات سیاسی، درآمدهای مالیاتی به میزان ۰/۰۷ کاهش می‌یابد. با توجه به این‌که سطح خطای در نظر گرفته شده برای این پژوهش ۰/۰۵ بوده است، بنابراین متغیر ارتباطات سیاسی تأثیر معناداری بر درآمدهای مالیاتی داشته و فرضیه چهارم نیز در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تأیید قرار می‌گیرد.

۷- نتیجه‌گیری

دولت‌ها همواره در زمان‌ها و مکان‌های گوناگون باید در خصوص برآورده کردن نیازها و خواسته‌های اساسی، همچون ایجاد شغل، برقراری امنیت داخلی و ملی، تثبیت قیمت‌ها و غیره در برابر عموم مردم پاسخ‌گو باشند. بدیهی است برای دست‌یابی به این اهداف، برخورداری از منابع مالی کافی ضروری است. مالیات به عنوان اصلی‌ترین ابزار کسب درآمد می‌تواند دولت‌ها را در جهت نیل به اهداف پیش‌گفته یاری رساند. پرداخت مالیات از طرف مؤدیان مالیاتی یکی از مهمترین وظایفی است که آنها می‌توانند در راستای تأمین منابع مالی جهت ارائه رفاه به جامعه انجام دهند که در جهت منافع خودشان نیز بوده و ضرورتاً در جهت منافع سهامداران و سایر ذینفعان از جمله دولت نباشد. این پژوهش به بررسی تجربی تأثیر تحریم‌های اقتصادی و ارتباطات سیاسی با تأکید بر درآمدها و شکاف مالیاتی بر اساس نظریه اقتصاد سیاسی در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است.

نتایج پژوهش نشان داد که تحریم‌های اقتصادی باعث افزایش شکاف مالیاتی و کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شوند همچنین ارتباطات سیاسی نیز باعث افزایش شکاف مالیاتی و کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شوند. این نتایج گویای این واقعیت است که در شرایط تحریم با کاهش درآمدهای نفتی و افزایش سطح تورم و رکود در کشور میزان درآمدهای مالیاتی کاهش می‌یابد. به عبارتی در شرایط تحریم اقتصادی، شرکت‌ها رو به اقتصاد پنهان و اقتصاد زیرزمینی می‌آورند تا از این طریق بتوانند از پرداخت مالیات فرار کرده و وجوه نقد را در شرکت نگه دارند.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

همچنین در شرکت‌های با روابط سیاسی بالاتر، میزان استفاده از اقلام تعهدی بالاتر بوده و مدیریت با استفاده از اختیارات خود و اقلام تعهدی حسابداری اقدام به کاهش و دستکاری سود به منظور کاهش مالیات پرداختی می‌نماید تا بتواند میزان پاداش خود را افزایش دهد؛ شرکت‌هایی که دارای روابط گسترده سیاسی با دولت می‌باشند، دولت آنها را به ذخایر نقدی بزرگ از طریق تأمین مالی ارزان و پرداخت مالیات کمتر قادر خواهد ساخت و مدیران این شرکت‌ها از سیاست‌های مالیاتی جسورانه‌تری استفاده می‌نمایند. به طور کلی این نتایج مطابق پژوهش چانی و همکاران (۲۰۱۲) بوده که معتقدند به دلیل حمایت دولت از ارتباطات سیاسی، در شرکت‌هایی که روابط سیاسی حاکم است، محیط عملیاتی شفاف نیست. در نتیجه کیفیت اطلاعات در شرکت‌های دارای اطلاعات سیاسی پایین‌تر از سایر شرکت‌هاست. به عبارتی مطابق نظریه اقتصاد سیاسی با وجود این‌که مدیران با ارتباطات سیاسی قوی، دسترسی آسان‌تری به منابع بلندمدت دارند، از این منابع برای سرمایه گذاری در پروژه‌های سودآور استفاده نمی‌کنند و جریان‌های نقد آزاد شرکت را برای اهداف سیاسی خود به مصرف می رسانند، انجام چنین رویکردی منجر به افزایش فرار مالیاتی شرکت می‌شود.

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود که در شرکت‌ها تا حد ممکن از انتخاب مدیران سیاسی برای پست مدیریت ارشد خودداری شود؛ زیرا این مدیران سعی در برقراری ارتباطات سیاسی با دیگران دارند و این رویه بر اهداف شرکت تأثیر نامطلوبی می‌گذارد. همچنین به سازمان بورس و اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود که برای رونق اقتصاد بخش خصوصی، تا حد امکان اجازه انتخاب مدیران سیاسی را در پست‌های مدیریت ارشد محدود کنند و سازوکارهای نظارتی ویژه ای را برای اقدامات این مدیران در نظر بگیرند. باتوجه به تأثیر ارتباطات سیاسی بر فرار مالیاتی، لذا در این گونه شرکت‌ها ممکن است به منظور کاهش مالیات، اقدام به تقلب و دستکاری صورت‌های مالی نمایند، هرچند که این اقدامات در کوتاه‌مدت ممکن است موجب کاهش مالیات پرداختی و در نتیجه کاهش خروج وجه نقد و افزایش ارزش شرکت شود اما در بلندمدت با کشف این فعالیت‌های متقلبانه هزینه‌های سنگینی بر شرکت به خصوص سهامداران جزء خواهد داشت، لذا سهامداران در هنگام خرید سهام شرکت‌های با ارتباطات سیاسی باید به این موضوع توجه ویژه‌ای داشته باشند.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

فهرست منابع

1. Ebrahimi, Seyyed kazem, Bahraminasab, Ali , Hasanzadeh , Mehdi (2018). Investigating the Effect of Government Ownership and Political Connections on the Quality of Financial Reporting and Corporate Tax Avoidance, Economics and Accounting Management, 5(2), 18, 61-40 (Persian).
2. Izadkhasti , Hojjat, Arab Mazar, Abbas (2016). Analyzing the Effects of Effective Fiscal and Tax Policies on Private Investment in Iran: Emphasizing Corporate Income Tax and Government Financial Discipline, Quarterly Journal of Tax Research, 32, 25-51 (Persian).
3. Bandarian, Amirali; Vaeez, Seyyed ali; Maghsodi, Faramarz (2016). Investigating the Impact of Accounting Conservatism on the Relationship between Profit Management and Bold Tax Reporting in Tehran Stock Exchange. Journal of Accounting Research. 6(3), 23-40 (Persian).
4. Talaneh, Abdolreza, Kazemi, Marzieh (2016). Conservatism and Profit Information Content, Accounting and Auditing Reviews, 23(4), 435-460 (Persian).
5. Hasani Alghar, Masood, Sheri, Saber (2017). Investigating the Impact of Management Ability on Tax Avoidance, Accounting Knowledge, 8(1), Serial No.28, 107-134 (Persian).
6. Didar, Hamzeh, Mansorfar, Gholamreza, Kafami, Mehdi (2014). Investigating the Effect of Corporate Governance Mechanisms on the Tax Gap in Companies Listed on the Tehran Stock Exchange, Accounting and Auditing Reviews, 21(4), 409-430 (Persian).
7. Dadgar, Yaddollah, Nazari, Rohhollah; Siami Araghi, Ebrahim (2013). Government and Optimal Taxation in Public Sector Economy and the Functioning of Government and Taxation in Iran, Journal of Applied Economic Studies in Iran, Second Year, 5, 1-27 (Persian).
8. Rezaye, Farzin, Jafari Niaraki, Aghayee, Rohhollah (2015). The Relationship between Tax Avoidance and Fraud in Corporate Accounting, Tax Research Journal, 23(6), 109-134 (Persian).
9. Sadeghi, Seyyed Kamal, Ranjpor, Reza, Bagherzadeh Azar, Fatemeh, Mosavi, Soha (2015) . The Impact of Tax Policies on the Development of Financial Markets, Iranian Economic Research Quarterly, Year 20, 65, 37-61 (Persian).
10. Arabi, Mehdi, Taghavi, Mehdi, Royee, Ramezan Ali, Bani Mahd, Bahman (2017).

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

Determining the Effect of Intensification of Economic Sanctions on the Relevance of Financial Statements Information, Financial Accounting Knowledge, 4(2), Serial No.13, 27-52 (Persian).

11. Arabi, Mehdi, Taghavi, Mehdi, Royaee, Ramezanali, Banimahd, Bahman (2018). Information Content of Financial Statements in the Process of Intensifying Economic Sanctions on Iran, Accounting and Auditing Reviews, 25(1), 91-112 (Persian).
12. Fatemi, Seyyed shoayb, Fallah, Reza, Maleki motlagh, Ali (2018). The Impact of Political Communication on the Relationship between Ownership Concentration and Tax Avoidance, Quarterly Journal of Management and Accounting Studies, 4(3), 92-104 (Persian).
13. Ghaderi, Bahman, Kafami, Mehdi, Karimi, Farshad (2018). Investigating the Impact of Financial and Non-financial Factors Affecting the Tax Gap, Accounting and Management Perspectives, 1, 2 , 1-16 (Persian).
14. Ghaderi, Bahman, Didar, Hamzeh, Kafami, Mehdi (2019). Investigating the Relationship between Political Expenditure and the Tax Gap: Empirical Evidence from the Tehran Stock Exchange, Experimental Financial Accounting Research, 8(4) , 161-194 (Persian) .
15. Garshasbi, Alireza, Yosefi, Mojtaba (2016). Investigating the Effects of International Sanctions on Iran's Macroeconomic Variables, Quarterly Journal of Economic Modeling Research, Year 7, 25, 129-182 (Persian).
16. Abeysekera, I. (2003). Political Economy of Accounting in Intellectual Capital Reporting. The European Journal of Management and Public Policy, 2(1), 65-79.
17. Bered R., Piotroski, J. (2015). Financial Reporting Incentives for Conservative Accounting: The Influence of Legal and Political Institutions. Journal of Accounting & Economics, 22 (2), 107-148.
18. Chaney, P. K., Faccio, M. & Parsley, D. C. (2012). The Quality of Accounting Information in Politically Connected Firms. Working paper, Vanderbilt University.
19. Desai, M.A., and D. Dharmapala (2006a). Corporate Tax Avoidance and High-powered Incentives. Journal of Financial Economics. 79: 145-179.
20. Donghua, Ch. , Li, J. , Liang, Sh. , and Wang, G. (2011). Macroeconomic Control, Political Costs and Earnings Management: Evidence from Chinese Listed Real Estate Companies. China Journal of Accounting Research, 4, 91–106.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

21. Hanlon, M. & Slemrod, J. (2009). What Does Tax Aggressiveness Signal? Evidence from Stock Price Reactions to News about Tax Shelter Involvement, Journal of Public Economics, 93: 126-141.
22. Lapodis, M .N., (2019). The Impact of Political Connections on the Efficiency of China's Renewable Energy Firms, Energy Economics, 83, 67-474.
23. Jianga Haiyan, Yuanyuan Hub, Honghui Zhangc, Donghua Zhouc (2019). Benefits of Downward Earnings Management and Political Connection: Evidence from Government Subsidy and Market Pricing, International Journal of Accounting, journal homepage: www.elsevier.com/locate/intacc.
24. Kim, Ch., and Zhang, L. (2016). Corporate Political Connections and Tax Aggressiveness. Contemporary Accounting Research, 33(1), 78-114.
25. Ki , K. Yang J., and Gopetiya, E. K. (2014). why does China's Stock Market have Highly Synchronous Stock Price Movements? An Information Supply Perspective Advances in Accounting, 31(1), 68-79.
26. Pappas, K., Walker, M., Liang, A. X., & Zeng, C. (2017). Do Government Subsidies Affect Income Smoothing? Available at SSRN http://ssrn.com/abstract=3061933.
27. Rego, S. (2003). Tax Avoidance Activities of U.S. Multinational Corporations. Contemporary Accounting Research, 20 (4): 805-833.

[Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83]

[DOI: 10.52547/taxjournal.28.48.83] [Downloaded from taxjournal.ir on 2024-04-16]